

سازمان تحقیقات و فناوری

آئین نامه مالکیت دارایی‌های فکری و اختراعات

دانشگاه علوم پزشکی سمنان

1- مقدمه

ثبت علمی و حقوقی اختراعات، اکتشافات و نوآوری و احترام به حقوق مالکیت معنوی تولیدات علمی می‌تواند زمینه پیشرفت در جامعه را ایجاد نموده و افراد را به ارائه نوآوری راغب کند. هدف، تولید علم و فناوری است که به عنوان دارایی فکری علاوه بر ارزش معنوی می‌تواند ارزش مادی نیز داشته باشد و ایجاد درآمد نماید. به همین منظور و در راستای نیل به سمت دانشگاه‌های نسل سوم و چهارم و تربیت نیروی متخصص کارآفرین و گسترش زیرساخت‌های لازم در زمینه توسعه فناوری‌های لازم در زمینه توسعه فناوری‌های پیشرفته و نو، دانشگاه علوم پزشکی سمنان آئین نامه جامع حمایت از ثبت اختراع به شرح ذیل ارائه می‌نماید.

2- تعاریف

اختراع: نتیجه فکر فرد یا افراد است که برای اولین بار فرآیند یا فرآورده‌ای خاص را ارائه نموده و مشکلی را در یک حرفه، فن، فناوری، صنعت و مانند این موارد حل می‌نماید.

مخترع: فردی که برای اولین بار فرآیند یا فرآورده‌ای خاص را ارائه نموده و مشکلی را در یک حرفه، فن، فناوری، صنعت و مانند آن‌ها حل می‌نماید.

گواهینامه اختراع: سندی است که اداره مالکیت صنعتی برای حمایت از اختراع صادر نموده و دارنده آن می‌تواند از حقوق انحصاری بهره مند گردد.

پژوهشگر: شامل کلیه اعضای هیات علمی، دانشجویان مقاطع مختلف و کارمندان دانشگاه علوم پزشکی سمنان است. تجاری سازی: فرآیند خلق محصول و خدمت، بر مبنای دانش فنی نوین و عرضه پایدار آن در بازار است، به گونه‌ای که با جذب مشتری نیازهای او را تامین کند.

کارفرما: سازمان سفارش دهنده فرایند، فرآورده، کالا و یا خدمات اعم از سازمان‌ها، صنایع، کارخانه‌ها، بخش‌ها و ادارات دولتی و یا خصوصی

مالک اختراع: شخص یا اشخاصی که اسامی آنها در اظهارنامه اختراع جهت ثبت به اداره ثبت اختراعات ارائه می شود مالک اختراع نامیده می شود که می تواند شخص حقیقی یا حقوقی باشد.

حق الامتیاز (Royalty): عبارت است از درآمد حاصله از طریق تجاری سازی دارایی های فکری که بر اساس سهم مالکیت هریک از مالکین بر اساس قرارداد تسهیم می شود.

3- اهداف و موضوع تفاهم نامه

دانشگاه به منظور نیل به اهداف ذیل در چارچوب این آئین نامه برحسب موضوع پروژه فناوری اقدام به عقد تفاهم نامه جهت انجام پروژه فناوری با مخترع (مخترعین) می نماید.

- حمایت در زمینه ثبت اختراع
- تشویق مالی برای افرادی که موفق به ثبت اختراع می شوند.
- حمایت از مخترعان و مبتکرین و تشویق آنها برای ایجاد محصولات و فرآیندهای جدید
- حمایت از اختراع در جهت تجاری سازی از طریق سرمایه گذاری مستقیم و یا معرفی به سرمایه گذاران خارج از دانشگاه
- کمک مادی و معنوی به ثبت اختراع در خارج از کشور

4- قلمرو شمول آئین نامه مالکیت فکری

ماده 1- این آئین نامه و ضوابط بر تمام افراد شاغل در دانشگاه (اعم از اعضای هیأت علمی، کارشناسان، تکنسین ها و دانشجویان) و بطور کلی هر فردی که از تسهیلات، اعتبارات و امکانات دانشگاه (در راستای انجام یک فعالیت تحقیقاتی در طی زمان معینی که با دانشگاه همکاری دارد) استفاده می نماید، حاکم می باشد و لازم است همگی در بدو استخدام و یا در چارچوب قراردادهای پروژه های تحقیقاتی و فناورانه، تعهدنامه ای مبنی بر قبول و رعایت مفاد این خط مشی و ضوابط امضاء نمایند.

ماده 2- دانشگاه در نتایج مادی حاصل از هرگونه دارایی فکری که بر اثر فعالیت فردی یا گروهی با استفاده از امکانات، تجهیزات و یا اعتبارات دانشگاه انجام شود، دارای حق خواهد بود. مگر اینکه در قرارداد با دانشگاه شرایط دیگری ذکر شده باشد.

ماده 3- چنانچه پدیدآورنده ادعا نماید که دارایی فکری، بدون استفاده مؤثر از منابع و امکانات دانشگاه حاصل شده است، در صورت بررسی مدارک و پذیرش ادعای مذکور در شورای فناوری، دانشگاه بصورت مکتوب اعلام می‌نماید که ادعایی را مبنی بر مالکیت آن دارایی فکری ندارد.

ماده 4- میزان سهم دانشگاه، پدیدآورندگان، حامیان و امکان استفاده و بهره برداری آنها از دارایی فکری حاصله، در قرارداد همکاری منعقد تعیین می‌گردد. در کارهای گروهی، درصد سهم کلیه افرادی که در ایجاد دارایی فکری مشارکت داشته اند باید قبل از ارائه درخواست تقاضای ثبت، به صورت مکتوب مشخص گردد.

ماده 5- افرادی که فعالیت آنها با استفاده از امکانات، تجهیزات و یا با کمک بودجه دانشگاه، منجر به ایجاد نوعی از دارایی فکری گردد موظفند در اسرع وقت و قبل از هر گونه افشاء اطلاعات مربوط برای سایرین و یا اقدام به ثبت و نشر آنها، مسئول مربوطه در مدیریت توسعه فناوری سلامت دانشگاه را در جریان قرار داده و اطلاعات مربوط را برای آن واحد افشاء نموده و هماهنگی های لازم را با آن بعمل آورند. رعایت این امر در قراردادهای همکاری بین افراد و دانشگاه مورد تاکید قرار می‌گیرد.

5- فرآیند اجرایی ثبت مالکیت فکری

ماده 6- دستاوردهای پژوهشی و فناوری که زمینه بهره برداری تجاری، کسب مجوز و پروانه تولید و یا ثبت حقوقی آنها وجود دارد، قبل از مرحله ثبت اختراع بصورت کتبی به مدیریت توسعه فناوری سلامت در دانشگاه به منظور تعیین سهم دانشگاه در مالکیت اختراع گزارش می‌شود.

ماده 7- هر گونه تنظیم قرارداد و موافقت نامه در جهت کسب مجوز و یا بهره برداری تجاری از دارایی فکری، با نظارت و تایید معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه صورت می‌پذیرد و اطلاعات مربوط به آن در دانشگاه ثبت و نگهداری می‌گردد.

ماده 8- افشاء اطلاعات مربوط به اختراعات و نوآوری‌ها برای دانشگاه، باید بصورت شرحی مکتوب، دقیق، کامل و جامع باشد؛ بطوریکه بر اساس اطلاعات ارائه شده، دستیابی به نتایج حاصله قابل تکرار باشد. این افشاء باید حاوی مواردی نظیر عنوان، نام پدیدآورنده، توضیح، نام و مشخصات حامی خارج از دانشگاه، تاریخ پایان مرحله پژوهش و طراحی و تاریخ بکارگیری نیز باشد.

ماده 9- افشاء اطلاعات و انتشار دستاوردهای فعالیت‌های پژوهشی که قابلیت ثبت به عنوان اختراع را دارند باید بعد از اقدام جهت ثبت اختراع در مراجع قانونی توسط دانشگاه یا اعلام کتبی دانشگاه مبنی بر عدم تمایل به ثبت اختراع صورت گیرد.

ماده 10- هرگونه اطلاع رسانی و انتشار دستاوردها (اعم از مکتوب، شفاهی و یا الکترونیکی) توسط پدیدآورنده، باید با هماهنگی و همراه با ذکر نام دانشگاه صورت گیرد. همچنین، هرگونه استفاده از نام و آرم دانشگاه منوط به کسب اجازه کتبی از معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه خواهد بود.

ماده 11- چنانچه دانشگاه و یا پدیدآورنده دارای فکری نتواند و یا تمایلی برای مشارکت در ثبت، کسب مجوزهای لازم و یا بهره‌برداری از دارایی فکری را نداشته باشد میتواند حقوق خود را طی موافقت‌نامه‌ای به طرف مقابل واگذار نماید که جزئیات آن در مذاکرات بین دانشگاه و پدیدآورنده تعیین خواهد شد.

ماده 12- دانشگاه موظف است پس از دریافت درخواست بررسی مستندات جهت تعیین سهم مالکیت دانشگاه، ظرف مدت یک ماه به آن پاسخ دهد.

6- حقوق مادی و معنوی اختراع

ماده 13- نوآوری‌ها و اختراعات مشمول یکی از موارد زیر از لحاظ حقوق مادی یا معنوی یا هر دو متعلق به دانشگاه و مخترع خواهد بود و مقررات این آیین‌نامه بر آنها حاکم است:

1- نوآوری و اختراعات در اجرای وظایف استخدامی مخترع و یا طی اجرای هر قرارداد دیگری با دانشگاه حاصل شده باشد.

2- نوآوری و اختراعات ناشی از سرمایه‌گذاری و یا اختصاص بودجه از سوی دانشگاه؛

3- نوآوری و اختراعات ناشی از اعطای تسهیلات از سوی دانشگاه با بازپرداخت؛

4- نوآوری و اختراعات ناشی از پایان‌نامه و رساله‌های دانشجویی؛

5- نوآوری و اختراعات ناشی از حمایت و اختصاص اعتبار خارج از دانشگاه از جمله سازمان‌ها و دستگاه‌های دولتی و حمایتی و شرکت‌ها و موسسات خصوصی نظیر مراکز رشد و ...

ماده 14- مالکیت اختراعاتی که توسط اعضای هیأت علمی به صورت انفرادی و خارج از وقت کاری و بدون استفاده از منابع و امکانات دانشگاه تولید می‌شوند به اعضای هیأت علمی تعلق خواهد داشت.

ماده 15- مالکیت اختراعاتی که توسط اعضای هیأت علمی در وقت اداری و اجرای وظایف استخدامی و با استفاده از منابع و امکانات دانشگاه تولید می‌شود به دانشگاه تعلق خواهد داشت.

ماده 16- مالکیت اختراعاتی که با همکاری و مشارکت دو یا چند نفر شخص حقیقی (عضو هیأت علمی) یا حقوقی تولید می‌شوند به صورت مشاع بوده و به نسبت درصد همکاری و مشارکت به آنها تعلق خواهد داشت.

ماده 17- مالکیت حقوق مادی اختراعات ناشی از سفارش به سفارش دهنده یا تأمین کننده هزینه های سفارش تعلق خواهد داشت. مالکیت حقوق معنوی به تولیدکننده تعلق خواهد داشت.

ماده 18- مالکیت اختراعی که توسط شخصی که برای تولید آن اختراع استخدام شده یا طرف قرارداد با دانشگاه واقع شده تولید گردیده به دانشگاه تعلق خواهد داشت.

ماده 19- در اظهارنامه ثبت اختراعاتی که جزئاً یا کلاً به دانشگاه تعلق دارند نام دانشگاه ذکر خواهد شد مگر اینکه طبق یک توافقنامه مکتوب، این حق بین مخترع و دانشگاه به نحو دیگری تعیین شده باشد. در مورد حامی نیز طبق قرارداد عمل خواهد شد.

ماده 20- تخصیص سهم مالکیت دانشگاه در سند اختراع چنانچه مخترع هرگونه وابستگی سازمانی به دانشگاه داشته باشد بر اساس جدول زیر الزامی می باشد:

ردیف	نوع اختراع	درصد منافع	
		دانشگاه	حامی
1	بند 1 ماده 13	٪ 5	٪ 95
2	بند 2 ماده 13	٪ 4	٪ 96
3	بند 3 ماده 13	٪ 3	٪ 97
4	بند 4 ماده 13	٪ 1	٪ 99
5	بند 5 ماده 13	شورای فناوری با توجه به نقش دانشگاه، پدیدآورندگان و حامی در مورد سهم آنها تصمیم گیری می نماید.	

ماده 21- در صورتی که در قرارداد با کارفرمای قرارداد ارتباط با صنعت، قسمتی از مالکیت اختراع ایجاد شده متعلق به کارفرما باشد، سهم پدید آورنده و دانشگاه از سهم باقی مانده به نسبت تعیین شده تعلق می گیرد.

ماده 22- در خصوص بندهای 2 و 3 جدول، مبنای محاسبه 200 میلیون ریال اعتبار اختصاص یافته از سوی دانشگاه است و درصد مالکیت دانشگاه به ازای هر دویست میلیون ریال مازاد بر اعتبار اولیه به میزان 2 درصد افزایش خواهد یافت. مبلغ مبنای محاسبه (200 میلیون ریال) سالیانه 10 درصد افزایش خواهد یافت.

ماده 23- یک اختراع می تواند توسط یک یا چند نفر ایجاد شود که در صورت تیمی بودن آن، سهم هر یک از افراد مجموعه بایستی با توافق کلیه مخترعین مشخص شود که در این رابطه اگر پایان نامه ماخذ اختراع باشد استاد یا اساتید

راهنما سهم را مشخص، و به تأیید اعضاء ذی نفع (دانشجو و مشاورین) رسانده و جهت ادامه کار ثبت نوآوری ارائه می نماید. در صورتیکه طرح پژوهشی ماخذ اختراع باشد، مجری یا مجریان طرح پژوهشی سهم افراد ذی نفع (همکاران طرح) در اختراع را مشخص و پس از تأیید و توافق مجموعه جهت ثبت آن اقدام می نمایند.

ماده 24- اگر دانشجو یا هیات علمی، پروژه خود را بدون دریافت گرنت انجام دهد به دلیل داشتن وابستگی به دانشگاه، 1 درصد حق مالکیت برای دانشگاه در نظر گرفته می شود.

ماده 25- هرگونه تغییر در مفاد مندرج در جدول توزیع منافع منوط به پیشنهاد شورای فناوری و تصویب هیأت رئیسه دانشگاه می باشد.

ماده 26- در صورتی که طرح با سرمایه فرد به نتیجه رسیده باشد و برای تکمیل آن نیازی به سرمایه گذاری مجدد باشد، حقوق مالکیت فکری آن به طور مشترک متعلق به فرد و دانشگاه خواهد بود و منافع حاصل از تولید آن به میزان مشارکت دانشگاه در تکمیل طرح و سرمایه گذاری آن بر اساس قرارداد تعیین خواهد شد.

ماده 27- در صورتی که طرح حاصل یک کار تحقیقاتی مصوب یا نتیجه رساله دکترا یا پایان نامه کارشناسی ارشد و یا پروژه دانشجویی در دانشگاه باشد، دانشگاه نیز در طرح سهیم بوده و فرد نمی تواند نتایج آن را بدون کسب مجوزهای لازم در جای دیگری (اعم از داخل یا خارج از کشور) ارائه کند.

ماده 28- متقاضی نمی تواند کاری را که با سرمایه گذاری سازمان دیگری به نتیجه رسیده است، بدون کسب مجوز رسمی آن سازمان، برای ثبت علمی یا به مرحله تولید رساندن آن به دانشگاه ارائه کند. متخلفین می بایست کلیه خسارات مالی و معنوی این اقدام را به دانشگاه بپردازد.

ماده 29- چنانچه فعالیت علمی خاصی با حمایت سرمایه گذار خارج از دانشگاه منجر به محصول تجاری و یا اختراع شود، سرمایه گذار نیز در حقوق مالکیت فکری مربوطه سهیم است.

ماده 30- هرگونه قرارداد و موافقت نامه در جهت کسب پروانه و بهره برداری از اختراع بایستی با نظارت معاونت تحقیقات و فناوری و مدیریت توسعه فناوری سلامت (شورای فناوری) صورت پذیرد و اطلاعات مربوط به آن برای دانشگاه ارسال گردد.

7- حمایت مادی و تشویقی

ماده 31- هزینه ثبت اولیه

در رابطه با هزینه ثبت اختراع داخلی شامل هزینه ثبت نام و داور بر عهده دانشگاه است. شایان ذکر است ورود دانشگاه به هر میزان سهم در اختراع سبب تبدیل اظهارنامه از حقیقی به حقوقی خواهد شد. نظر به آنکه مهم ترین الزامات و پیش نیازهای ورود محصولات دانش بنیان به بازارهای بین المللی اطمینان از حفاظت از حقوق مالکیت فکری و اثبات حق مالکیت فناوران و شرکت ها بر آن ها است و از این رو، نظام های مالکیت فکری و به ویژه نظام ثبت اختراع (پتنت) برای ثبت رسمی این دستاوردها و احراز مالکیت افراد بر نوآوری و ابتکاراتشان در کشورهای مختلف ایجاد شده است. لذا در صورت ثبت اختراع بین المللی با توجه به سازوکارهای موجود 90 درصد هزینه بر عهده کانون پتنت ایران (زیرمجموعه معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری) و 10 درصد بر عهده محقق که تا سقف سهم محقق (تا 10 درصد) بنا به تشخیص معاون تحقیقات و فناوری دانشگاه و متناسب با حق سهم دانشگاه از اختراع مزبور و تفاهم نامه منعقد شده توسط دانشگاه پرداخت خواهد شد.

ماده 32- هزینه سالیانه ثبت اختراع

دانشگاه هزینه حق شارژ سالانه ثبت اختراعاتی که در آن ها سهم است را برحسب میزان سهم تعلق گرفته صرفاً در 5 سال اول ثبت پرداخت می کند. پرداخت حق ثبت و حق شارژ پس از 5 سال منوط به تصمیم کمیته مالکیت فکری بوده و در صورت عدم صلاحدید دانشگاه در سهم بودن اختراع، سهم به صورت رایگان به مخترع واگذار گردیده و بدیهی است از تاریخ واگذاری هزینه شارژ سالانه برعهده مخترع می باشد. سایر هزینه ها از جمله تشکیل پرونده، ارزیابی اختراع، انتشار آگهی در روزنامه رسمی، پست و غیره برعهده مخترع است.

ماده 33- نحوه و میزان حمایت تشویقی از اختراعات داخلی و بین المللی براساس دستورالعمل حمایت از فعالیت های پژوهشگران و فناوران دانشگاه های علوم پزشکی کشور مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود.

این آئین نامه مشتمل بر 33 ماده در تاریخ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ معتبر و لازم الاجرا است.